

Sygn. akt I CSK 360/18

POSTANOWIENIE

Dnia 21 grudnia 2018 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Władysław Pawlak

w sprawie z wniosku A. H. i E. H.
przy uczestnictwie Miasta W., Skarbu Państwa - Prezydenta W., M. B.-K. i G. B.
o zasiedzenie służebności gruntowej,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej w dniu 21 grudnia 2018 r.,
na skutek skargi kasacyjnej wnioskodawczyni E. H.
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 14 listopada 2017 r., sygn. akt V Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

W związku ze skargą kasacyjną wnioskodawczynie E. H. od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 14 listopada 2017 r., sygn. akt V Ca [...] Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Tylko na tych przesłankach Sąd Najwyższy może oprzeć rozstrzygnięcie o przyjęciu lub odmowie przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

Dopuszczenie i rozpoznanie skargi kasacyjnej ustrojowo i procesowo jest uzasadnione jedynie w tych sprawach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne. Zatem nie w każdej sprawie, skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. Sąd Najwyższy nie jest trzecią instancją sądową i nie rozpoznaje sprawy, a jedynie skargę, będącą szczególnym środkiem zaskarżenia. W judykaturze Sądu Najwyższego, odwołującej się do orzecznictwa Europejskiego Trybunału Praw Człowieka w Strasburgu, jeszcze w okresie obowiązywania kasacji zostało utrwalone stanowisko, że ograniczenie dostępności i dopuszczalności kasacji nie jest sprzeczne z Konstytucją RP, ani z wiążącymi Polskę postanowieniami konwencji międzynarodowych (por. uzasadnienie uchwały składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 17 stycznia 2001 r., III CZP 49/00, OSNC 2001, nr 4, poz. 53).

Podstawowym celem postępowania kasacyjnego jest ochrona interesu publicznego przez zapewnienie jednolitości wykładni oraz wkład Sądu Najwyższego w rozwój prawa i jurysprudencji (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 4 lutego 2000 r., II CZ 178/99, OSNC 2000, nr 7-8, poz. 147).

Skarżąca zarzuciła naruszenie m.in.: art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. wskutek udziału w wydaniu zaskarżonego postanowienia dwóch sędziów wyłączonych z mocy ustawy, którzy wypowiedzieli się na temat roszczeń wnioskodawców

w ramach postępowania zabezpieczającego, co w konsekwencji doprowadziło do nieważności postępowania na podstawie art. 379 pkt 4 k.p.c.; art. 292 k.c. w zw. z art. 172 k.c. i art. 291 k.c. przez ich niewłaściwe zastosowanie wskutek przyjęcia, że w następstwie częściowej przebudowy instalacji (urządzenia wodociągowego) polegającej na wymianie rur metalowych na rury PCV na jednym z odcinków sieci wodociągowej doszło do powstania nowego, różnego od poprzedniego stanu posiadania, odpowiadającego innej niż przed 1994 r. treści służebności; art. 340 k.c. w zw. z art. 175 k.c. w zw. z art. 123 pkt 1-3 k.c. przez niezasadne przyjęcie, że wskutek przebudowy fragmentu instalacji wodociągowej nastąpiło przerwanie biegu zasiedzenia służebności gruntowej; art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c., i art. 387 § 2¹ k.c. przez sporządzenie uzasadnienia w sposób, który nie pozwala na odtworzenie jasnego, logicznego i konkretnego wyводу prawnego.

Wniosek o przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania skarżąca oparła na przesłankach uregulowanych w art. 398⁹ § 1 pkt 3 i 4 k.p.c. Przesłanki te nie zostały jednak spełnione.

Wbrew stanowisku wnioskodawczyni nie zachodzi zarzucana nieważność postępowania. Wydanie postanowienia co do istoty sprawy przez sąd drugiej instancji, którego członkowie składu orzekającego uczestniczyli w rozpoznaniu środka odwoławczego od postanowienia w przedmiocie zabezpieczenia roszczenia nie podpada pod dyspozycję art. 48 § 1 pkt 5 k.p.c. (zob. też postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CZ 11/15, nie publ.). Przepis ten stanowi, że sędzia jest wyłączony z mocy ustawy w sprawach, w których w instancji niższej brał udział w wydaniu zaskarżonego orzeczenia, jak też w sprawach o ważność aktu prawnego z jego udziałem sporządzonego lub przez niego rozpoznanego oraz w sprawach, w których występował jako prokurator.

Przewidziana w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. oczywista zasadność skargi kasacyjnej zachodzi wówczas, gdy z jej treści, bez potrzeby głębszej analizy oraz szczegółowych rozważań, wynika, że przytoczone podstawy kasacyjne uzasadniają uwzględnienie skargi. W wypadku, gdy strona skarżąca twierdzi, że jej skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona, powinna przedstawić argumentację prawną, wyjaśniającą w czym ta oczywistość się wyraża oraz

uzasadnić to twierdzenie. Powinna w związku z tym wykazać kwalifikowaną postać naruszenia prawa materialnego i procesowego, polegającą na jego oczywistości *prima facie*, przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 10 stycznia 2003 r., V CZ 187/02, OSNC 2004, nr 3, poz. 49, z dnia 14 lipca 2005 r., III CZ 61/05, OSNC 2006, nr 4, poz. 75, z dnia 26 kwietnia 2006 r., II CZ 28/06, nie publ., z dnia 29 kwietnia 2015 r., II CSK 589/14, nie publ.). Przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia (por. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15 nie publ. i przywołane tam orzecznictwo).

Oczywistej zasadności skargi kasacyjnej skarżący upatruje w naruszeniu przez Sąd drugiej instancji podniesionych w jej podstawach naruszeń prawa procesowego i prawa materialnego.

Wbrew stanowisku skarżącej uzasadnienie zaskarżonego postanowienia zostało sporządzone w sposób umożliwiający przeprowadzenie kontroli kasacyjnej, aczkolwiek podzielić należy stwierdzenie wnioskodawczyni, iż dywagacje Sądu na temat zachowania stron, a zwłaszcza jej pełnomocnika były zbędne i wykraczały poza zakres wyznaczony art. 328 § 2 k.p.c. w zw. z art. 391 § 1 k.p.c.

Według ustaleń faktycznych, w październiku 1994 r. doszło do częściowej wymiany i zmiany przebiegu, stanowiącej przedmiot wniosku o zasiedzenie służebności, instalacji wodociągowej w nieruchomości składającej się z działki nr [...] należącej do uczestników. Instalacja została poprowadzona z dotychczasowej studzienki po zewnętrznej stronie budynku, wzdłuż jego wschodniej ściany, w przybliżeniu w równej odległości między wschodnią ścianą budynku a wschodnią granicą działki nr [...], po ominięciu północnej krawędzi budynku a następnie skierowana w lewo do dotychczasowego przewodu poprowadzonego do budynku wnioskodawczyń. Nowy odcinek przewodu wodociągowego został wykonany z rur PCV, jest położony na głębokości ok. 1,2 m. W celu zmiany przebiegu instalacji, wykonano rów w nieruchomości uczestników, po położeniu nowego odcinka, przecięto dotychczasowy przewód w studziencie wodociągowej i północnej części

działki uczestników oraz podłączono do niego nowy odcinek instalacji. Prace te zostały wykonane na zlecenie i koszt uczestników.

W załączniku nr 1 do opinii, biegły sądowy przedstawił na rysunku technicznym przebieg linii wodociągowej w nieruchomości uczestników po przebudowie (linia koloru czerwonego) oraz usytuowanie przebiegu tej instalacji przed przebudową (linia koloru brązowego, k. 515). Wynika z niego, po pierwsze, że przebieg ten różni się znacząco (poprzednio linia przebiegała pod budynkiem nr [...], a po 1994 r. omija całkowicie ten budynek), a po drugie zmiana przebiegu objęła znaczną długość linii i w istocie pozostawienie tego przebiegu w dotychczasowym położeniu dotyczy krótkich odcinków przy granicy nieruchomości składającej się z działki nr [...] z drogą publiczną i nieruchomością wnioskodawczyń.

Najistotniejsze znaczenie ma jednak okoliczność, że przebudowy dokonali właściciele nieruchomości (wówczas jej użytkownicy wieczysti) składającej się z działki nr [...], którzy przed przebudową również korzystali z tej instalacji doprowadzającej wodę do budynku nr [...]. W uchwale składu siedmiu sędziów z dnia 9 sierpnia 2011 r., III CZP 10/11, (OSNC 2011, nr 12, poz. 129), Sąd Najwyższy wyjaśnił, że przesłanką zasiedzenia służebności jest wykonanie widocznego i trwałego urządzenia przez posiadacza nieruchomości w zakresie służebności gruntowej. Jeśli zatem właściciele, bądź jak w tej sprawie użytkownicy wieczysti nieruchomości, przez którą przebiega linia wodociągowa wykonają trwałe i widoczne urządzenie, to następuje zniweczenie tej kumulatywnej przesłanki uzasadniającej nabycie służebności przez posiadacza nieruchomości. Nie mogło nastąpić zasiedzenie według przebiegu linii wodociągowej do 1994 r., gdyż ta linia przestała funkcjonować i poprzez nią nie jest dostarczana woda do budynku znajdującego się na nieruchomości wnioskodawczyń, a to w związku odcięciem tego fragmentu instalacji od pozostałych jej elementów tworzących całość techniczną, wskutek wykonania przez uczestników nowego przebiegu linii wodociągowej. Z kolei do 1994 r. nie upłynął termin zasiedzenia, gdyż do 27 maja 1990 r. nieruchomość stanowiła własność Skarbu Państwa. Nadmienić należy, że wniosek o zasiedzenie dotyczył obciążenia nieruchomości, a nie prawa użytkowania wieczystego gruntu stanowiącego działkę nr [...] (k. 2).

Prawo użytkowania wieczystego tego gruntu zostało przekształcone w prawo własności dopiero w 2007 r.

Powyższej wskazane okoliczności nie dają podstaw do przyjęcia, że zaskarżone postanowienie jest oczywiście nieprawidłowe.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.